

POSTANOWIENIE

27 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

na posiedzeniu niejawnym 27 marca 2024 r. w Warszawie
w sprawie z wniosku syndyka masy upadłości H. spółki z ograniczoną
odpowiedzialnością w upadłości w S.
z udziałem E. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P.
o ustanowienie służebności przesyłu,
na skutek skargi kasacyjnej E. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P.
od postanowienia Sądu Okręgowego w Szczecinie
z 3 października 2022 r., II Ca 666/22,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) obciąża uczestniczkę postępowania kosztami postępowania kasacyjnego, pozostawiając ich wyliczenie referendarzowi sądowemu.**

[PG]

UZASADNIENIE

Określone w art. 398⁴ § 2 k.p.c. – stosowanym w postępowaniu nieprocesowym odpowiednio poprzez art. 13 § 2 k.p.c. - wymaganie uzasadnienia w skardze kasacyjnej wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania zostaje spełnione, jeśli skarżący wykaże, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub

wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. może być zatem osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które – zgodnie z art. 398⁹ § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. - będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W skardze kasacyjnej wniesionej od postanowienia Sądu Okręgowego w Szczecinie z 3 października 2022 r. (sygn. akt II Ca 666/22) pełnomocnik uczestniczki postępowania – E. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P. opart wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania na przesłance określonej przez art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. W jego ocenie, Sady obu instancji dokonały błędnej wykładni art. 305¹ k.c., jak również niewłaściwie zastosowały art. 305² § 2 k.c. Ponadto Sąd Okręgowy w Szczecinie naruszył art. 382 k.p.c. aprobując wewnętrznie sprzeczną ocenę i ustalenia Sądu pierwszej instancji w zakresie ograniczeń zabudowy wynikających z zapisów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, podczas gdy powinien był dokonać samodzielnych ustaleń stanu faktycznego, na podstawie materiału dowodowego zebranego w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji. Konkludując, strona skarżąca upatrywała oczywistą zasadność jej skargi „w błędnym przyjęciu, że obszar strefy ochronnej pokrywa się z zakresem obciążenia nieruchomości służebnością przesyłu, jak również w uwzględnieniu w wynagrodzeniu za ustanowienie służebności przesyłu okoliczności zmniejszenia wartości nieruchomości w sytuacji, w której wnioskodawca nabył przedmiotową nieruchomość wraz z posadowionymi na niej urządzeniami przesyłowymi” oraz dezaprobachie dla rozstrzygnięcia Sądu odwoławczego w tej materii.

Odnosząc się sformułowanego w skardze kasacyjnej uczestniczki postępowania wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania w pierwszej kolejności należy stwierdzić, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazano, iż uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania nawiązuje do instytucji przesądu, uregulowanej w art. 398⁹ k.p.c. i stanowi jej dopełnienie. Jest to zatem obowiązek

nałożony na skarżącego, polegający na wykazaniu argumentów przemawiających za tym, aby skarga kasacyjna została przyjęta do rozpoznania przez Sąd Najwyższy. Niezbędne jest, zatem, przedstawienie odpowiedniego wyводу jurydycznego, argumentów świadczących o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Powołanie się, natomiast, na przyczynę kasacyjną przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga wykazania przez stronę skarżącą, że zachodzi ona wówczas, kiedy zasadność zarzutów podniesionych w skardze kasacyjnej wynika *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Dotyczy to więc jedynie kwalifikowanych uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji w skardze kasacyjnej, o charakterze elementarnym i oczywistym, polegających w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym. Do wykazania oczywistej zasadności skargi powinno wystarczyć jedno konkretne twierdzenie, jedna stanowcza, przekonująca od razu teza, wskazująca racje podważające rozstrzygnięcie poddane krytyce i zaskarżeniu. W rezultacie oczywista zasadność skargi kasacyjnej może wynikać tylko z oczywistych błędów sądu spowodowanych rażącym naruszeniem zasad wykładni lub stosowania prawa. Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest, zaś, oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 niepubl. i przywołane tam orzecznictwo). Na tym właśnie polega „oczywista” zasadność środka zaskarżenia w rozumieniu przyjętym w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 grudnia 2019 r., IV CSK 307/19, niepubl.). W konsekwencji, kiedy dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest „tylko” usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania, w procedurze selekcji „przedsądu” konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów

prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej od razu, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej. Nadto strona skarżąca powinna zatem uzasadnić tę oczywistość, wskazując jedynie na argumenty mieszczące się w zakresie kognicji Sądu Najwyższego.

Tymczasem argumenty zaprezentowane przez skarżącą nie pozwalają na przyjęcie, że jej skarga kasacyjna jest uzasadniona w stopniu oczywistym. W skardze kasacyjnej uczestniczka zakwestionowała przyjętą przez Sąd drugiej instancji metodykę ustalenia wysokości wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu, posiłkując się orzeczeniami Sądu Najwyższego, w tym w szczególności uchwałą Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2015 r., III CZP 88/15 (OSNC 2016, nr 12, poz. 144). Jednakże z wypowiedzi Sądu Najwyższego dotyczącego wprost wykładni art. 305² § 2 k.c. wynika, że ustalenie wysokości wynagrodzenia za korzystanie z nieruchomości w zakresie służebności przesyłu powinno być proporcjonalne do stopnia ingerencji w treść prawa własności i uwzględniać wartość nieruchomości. Wynagrodzenie za ustanowienie służebności może więc obejmować także uciążliwości związane z oddziaływaniem linii przesyłowej poza pasem eksploatacyjnym tej służebności, w tym np. zakresie strefy kontrolowanej, jeżeli zachodzi w tym względzie związek z obciążeniem nieruchomości służebności, o ile nie obejmuje to uszczerbku, który w związku z ustanowieniem strefy kontrolowanej podlega wyrównaniu na podstawie przepisów art. 58 ust. 2 lub art. 63 ust. 3 w związku z art. 36 ustawy o planowaniu przestrzennym (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 5 kwietnia 2012 r., II CSK 401/11, niepubl., z 8 lutego 2013 r., V CSK 317/12, niepubl., z 12 października 2017 r., IV CSK 724/16, niepubl., z 20 kwietnia 2017 r., II CSK 505/16, niepubl., z 9 września 2020 r., II CSK 62/19, niepubl., z 9 lipca 2021 r., II CSKP 138/21, niepubl. i z 16 listopada 2021 r., II CSKP 141/21, niepubl. oraz wyrok z 14 listopada 2013 r., II CSK 69/13, OSNC 2014, nr 9, poz. 91). W tych ramach, wynikających ze sposobu wykładni art. 305² § 2 k.c., sądy mają swobodę jurysdykcyjną w określeniu właściwego wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu na podstawie określonego stanu faktycznego (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 27 lutego 2013 r., IV CSK 440/12, niepubl. oraz z 9 lipca 2021 r., II CSKP 138/21, niepubl.). Dla prawidłowego ustalenia

wysokości wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu nie są więc adekwatne te wypowiedzi Sądu Najwyższego – przywołane w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania – które dotyczą wyłącznie ustalania granic obszaru obciążenia nieruchomości służebnością przesyłu, a skargi kasacyjnej w tym zakresie nie można uznać za oczywiście uzasadnionej. Nie można także uznać skargi za oczywiście uzasadnionej ze względu na to, że „skoro cena nabycia nieruchomości uwzględnia fakt posadowienia urządzeń przesyłowych, to okoliczność zmniejszenia wartości nieruchomości nie może być rekompensowana ponownie w ramach wynagrodzenia, o którym mowa w art. 305² § 2 k.c.” Po pierwsze, zarzut ten opiera się na założeniu przyjmowanym przez stronę skarżącą. Po drugie, w uzasadnieniu wniosku poza twierdzeniem skarżącej, że okoliczność ta powinna wpłynąć na wysokość wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu nie przywołano ani wypowiedzi judykatury, ani przedstawicieli nauki prawa – potwierdzających stanowisko skarżącej – a co czyniłoby skargę kasacyjną w tym zakresie oczywiście uzasadnioną. Należy podkreślić, że skarga kasacyjna powinna zawierać ściśle określone przepisami ustawy wymagania konstrukcyjne, do których należy m.in. wskazanie podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienie (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.) oraz wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jego uzasadnienie (art. 398⁴ § 2 k.p.c.). Zgodnie z jednolitym stanowiskiem Sądu Najwyższego, wymaganie określone w art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c. nie jest tożsame z określonym w art. 398⁴ § 2 k.p.c., co oznacza, że skarżący powinien odrębnie przytoczyć podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie i odrębnie uzasadnić wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, nawet jeżeli argumentacja prawna może się w pewnym zakresie pokrywać (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156, z 5 czerwca 2001 r., IV CZ 45/01, OSNC 2001, nr 10, poz. 157, z 10 stycznia 2003 r., V CZ 189/02, niepubl., z 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, niepubl., z 5 kwietnia 2017 r., II CSK 688/16, niepubl., z 11 kwietnia 2018 r., V CSK 547/17, niepubl. i z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 567/17, niepubl.). Uzasadnienie powołanych przez skarżącego przesłanek „przedsądu” Sąd Najwyższy nie może doszukiwać się w uzasadnieniu podstaw, niezależnie od tego, że chodzi w tym wypadku o zupełnie odmienne metody argumentowania (zob. postanowienia Sądu Najwyższego:

z 31 stycznia 2020 r., II CSK 432/19, niepubl., z 15 grudnia 2006 r., III CZ 93/06, niepubl. i z 18 kwietnia 2012 r., I CSK 520/11, niepubl.). Reasumując, uzasadnienie wniosku uczestniczki postępowania o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zawiera przekonującego wyводу prawnego wykazującego oczywistą zasadność skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy nie dostrzegł też nieważności postępowania, którą Sąd ten bierze pod rozagę – w granicach zaskarżenia - z urzędu (art. 398¹³ § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 108 § 1 w związku z art. 391 § 1, art. 398²¹ i art. 13 § 2 k.p.c. przy zastosowaniu zasady odpowiedzialności uczestniczki za wynik postępowania kasacyjnego na podstawie art. 520 § 3 k.p.c.

[SOP]

[ms]